

Sygn. I C 344/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Janusz Blicharski
Protokolant:	sekr. sądowy Karina Hofman

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2017 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa **E. G. (1)**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu w Lęborku**

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

1. oddała powództwo;
2. przyznaje ze środków Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Słupsku na rzecz Kancelarii (...) w S. kwotę 7.200 zł (słownie: siedem tysięcy dwieście złotych) powiększonej o podatek Vat, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu;
3. nie obciąża powoda kosztami strony pozwanej.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. I C 344/16

UZASADNIENIE

Powód – E. G. (1) wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Lęborku kwoty 142.816,05 zł tytułem odszkodowania za szkodę wyrządzoną wydaniem prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem tj. postanowienia z dnia 21 kwietnia 2010 r. o przybiciu, skutkiem którego doszło do zbycia należącej do niego nieruchomości gruntowej w drodze licytacji egzekucyjnej za cenę rażąco niską, a tym samym bezpowrotnej utraty wszystkiego czego dorobił się przez większość swojego życia. Uzasadniając żądanie podał, że przedmiotowe orzeczenie zostało wydane pomimo, iż spłacił ciężący na nim względem wierzyciela dług.

Pismem z dnia 14 kwietnia 2017 r. ustanowiony dla powoda pełnomocnik z urzędu w osobie radcy prawnego, podtrzymał żądanie pozwu, a nadto rozszerzył powództwo o kwotę 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, jako że na skutek działania pozwanego naruszone zostało dobre imię powoda, pozycja społeczna i zdrowie

oraz o kwotę 138.401,00 zł tytułem utraconych korzyści, które powód mógłby osiągnąć, kontynuując uprawę na przedmiotowej nieruchomości (k.89-90v.).

Pozwany Skarb Państwa-Sąd Rejonowy w Łęborku zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o oddalenie powództwa, gdyż w jego ocenie nie ziszcili się przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, w tym w szczególności przesłanka bezprawności działania pozwanego. Niezależnie od powyższego strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczeń powoda.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Z wniosku Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowego (...) Spółki z o.o. w T. Komornik Sadowy przy Sądzie Rejonowym w L. prowadził postępowanie egzekucyjne przeciwko E. G. (1) i R. G.. Egzekucja prowadzona była z nieruchomości należącej do dłużników, a położonej w S. Starym, P. dla której Sąd Rejonowy w Łęborku prowadzi księgę wieczystą nr Kw (...) (poprzednio Kw. (...)).

okoliczności bezsporne

W toku tegoż postępowania na mocy postanowienia Komornika Sądowego z dnia 13 lutego 2009 r. z zajętej nieruchomości wydzielono działkę nr (...), stanowiącą grunty rolne o pow. 7,55 ha celem wystawienia na licytację i zawieszono postępowanie egzekucyjne co do reszty nieruchomości.

Dowód: postanowienie z dnia 13 lutego 2009 r. o wydzieleniu zajętej nieruchomości k.106-107

Licytacja przedmiotowej nieruchomości odbyła się w dniu 12 października 2009 r. Jednocześnie wobec złożenia przez J. G. skargi na czynności komornika Sąd po przeprowadzeniu licytacji wstrzymał wydanie postanowienia o przybiciu.

Dowód: obwieszczenie o licytacji nieruchomości k. 108, protokół czynności nadzorczej SR w Łęborku z 12 października 2009 r. k. 109-111.

Następnie, w dniu 16 listopada 2009 r. odbyło się spotkanie E. G. (1) z pełnomocnikiem wierzyciela, na którym strony ustaliły, że po wpłacie na rachunek pełnomocnika wierzyciela przez E. G. (1) kwoty obejmującej należność główną, koszty reprezentacji i koszty pełnomocnictwa, wierzyciel cofnie wniosek egzekucyjny i wniesie o umorzenie postępowania.

W dniu 1 grudnia 2009 r., do Sądu Rejonowego w Łęborku wpłynęła korespondencja prowadzona między E. G. (1) a pełnomocnikiem wierzyciela radcą prawnym W. K. dotycząca powyższych uzgodnień między stronami.

W dniu 3 lutego 2010 r. E. G. (1) spłacił zadłużenie w zakresie należności głównej i zwrotu kosztów procesu/bez odsetek/, informując jednocześnie o powyższym Sąd Rejonowy w Łęborku

Dowód: pisma E. G. (1) z 3 lutego 2010 r. k.114 i z dnia 25 lutego 2010 r. k. 116 , kopia wpłat k. 115, przesłuchanie powoda k.143v.-144.

W dniu 7 kwietnia 2010 r. przed Sądem Rejonowym w Łęborku odbyła się rozprawa z udziałem dłużników E. G. (1) i J. G. oraz licytanta P. M. (1) w przedmiocie dokonania przybicia nieruchomości dłużników, w czasie której dłużnicy wnosili o oddalenie wniosku o dokonanie przybicia z uwagi na fakt spłaty zadłużenia. Po zamknięciu rozprawy Sąd publikacją orzeczenia odroczył na dzień 21 kwietnia 2010 r.

Dowód: protokół rozprawy toczącej się przed SR w Łęborku z dnia 7 kwietnia 2010 r. k. 219-219v. akt sprawy(...)SR w Łęborku.

Pismem z dnia 7 kwietnia 2010 r. Sąd Rejonowy w Łęborku zobowiązał pełnomocnika wierzyciela radcy prawnego W. K. do wskazania, czy jako pełnomocnik (...) Spółki z o.o. w T. potwierdza fakt spłaty zadłużenia E. G. (1) i J. G., czy też wnosi o kontynuowanie egzekucji z nieruchomości.

Dowód: pismo skierowane przez SR w Łęborku do pełnomocnika wierzyciela z dnia 7 kwietnia 2010 r. k. 220 akt sprawy (...) SR w Łęborku.

W wykonaniu powyższego zobowiązania pełnomocnik wierzyciela pismem z dnia 19 kwietnia 2010 r., które wpłynęło do sądu w dniu 20 kwietnia 2010 r. potwierdził fakt spłaty zadłużenia w zakresie należności głównej i zwrotu kosztów procesu przez dłużników w dniu 3 lutego 2010 r. Jednocześnie poinformował, iż oczekuje na decyzję Sędziego Komisarza w zakresie zwolnienia dłużników z reszty długu obejmującego odsetki ustawowe, wskazując, że do czasu podjęcia decyzji przez sędziego komisarza zasadne jest zawieszenie postępowania egzekucyjnego, o co wniósł do komornika.

Dowód: pismo pełnomocnika wierzyciela: kserokopia k. 221 i oryginał k. 226 akt sprawy (...) SR w Łęborku

Sąd Rejonowy w Łęborku postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2010 r. sygn. akt (...) dokonał przybicia działki nr (...) o pow. 7,55 ha należącej do dłużników, położonej w S. Starym, dla której Sąd Rejonowy w Łęborku prowadzi księgę wieczystą nr KW. (...), będącej przedmiotem licytacji w dniu 12 października 2009 r. na rzecz P. M. (2) za cenę nabycia wynoszącą 48.750 zł. Przed ogłoszeniem niniejszego postanowienia, Sąd odczytał treść pisma pełnomocnika (...) Spółki z o.o. w T.. W uzasadnieniu Sąd wskazał, że fakt uiszczenia należności przez dłużników po terminie określonym w art. 981 k.p.c., tj. przed zamknięciem przetargu, pozostaje bez wpływu na skuteczność udzielenia przybicia nieruchomości przez Sąd, ponieważ nie jest to okoliczność stanowiąca podstawę odmowy udzielenia przybicia.

Dowód: protokół z publikacji postanowienia o przybicu z dnia 21 kwietnia 2010 r. k. 223 akt sprawy (...) SR w Łęborku, postanowienie SR w Łęborku o przybicu z dnia 21 kwietnia 2010 r. k. 223 akt sprawy (...) SR w Łęborku, uzasadnienie postanowienia SR w Łęborku z dnia 21 kwietnia 2010 r. k.119-121

Zażalenie E. G. (1) na powyższe postanowienie zostało oddalone postanowieniem Sadu Okręgowego w Słupsku z dnia 10 czerwca 2010 r., sygn. (...).

Dowód: zażalenie E. G. (1) k.233 akt sprawy (...) SR w Łęborku, postanowienie SO w Słupsku z dnia 10 czerwca 2010 r. k. 122

E. G. (1) ma 70 lat, posiada gospodarstwo rolne o pow. 2,41 ha i dom mieszkalny w S. Starym (po pożarze). Utrzymuje się ze sprzedaży miodu z własnej niewielkiej pasieki oraz sprzedaży drobiu i jaj. Uzyskiwane z tego tytułu dochody pozwalają powodowi jedynie na skromne utrzymanie. Powód nie ma prawa do emerytury. Nie posiada żadnych oszczędności. Zobowiązany jest do spłaty na rzecz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji rolnictwa kwoty 11.082,71 zł tytułem nienależnie pobranych płatności z tytułu realizacji przedsięwzięć rolno - środowiskowych. Należność ta rozłożona została powodowi na 148 miesięcznych rat płatnych do dnia 20 listopada 2019 r. w wysokości 100, 00 zł, przy czym ostanía rata płatna będzie w wysokości 38,87.

Dowód: przesłuchanie powoda k. 143v.-144, decyzja (...) odmawiająca umorzenia należności powoda wobec Agencji k. 6-10, odwołanie powoda od decyzji (...) do Ministra Rolnictwa z 6 października 2010 r. k. 39, decyzja (...) w przedmiocie rozłożenia na raty należności powoda z 20 stycznia 2017 r. wraz z harmonogramem spłat k. 91-95.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie powód domaga się zapłaty od strony pozwanej odszkodowania i zadośćuczynienia, upatrując odpowiedzialności Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Łęborku w wadliwości (bezprawności) postanowienia tegoż Sądu z dnia 21 kwietnia 2010 r. o udzieleniu przybicia działki gruntu nr (...) położonej w S. Starym należącej wówczas do powoda i jego żony, będącej przedmiotem przetargu w dniu 7 kwietnia 2010 r.

Wskazać należy, iż powód nie podał podstawy prawnej swojego powództwa i takiego obowiązku nie miał. Ustanowiony dla powoda pełnomocnik z urzędu także nie wskazał jednoznacznie podstawy prawnej mającej zastosowanie do oceny odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego powołując w tym zakresie na rozprawie w dniu 29 maja 2017 r. przepisy art. 415 k.c. i następne, a nadto przepisy dotyczące naruszenia dóbr osobistych, jako że na skutek działania pozwanego naruszone zostało dobre imię powoda, pozycja społeczna i zdrowie.

Z kolei strona pozwana w odpowiedzi na pozew sygnalizowała brak uzyskania przez powoda prejudykatu, tj. stwierdzenia we właściwym postępowaniu niezgodności z prawem orzeczenia władzy publicznej- tu Sadu Rejonowego w Lęborku, a więc podstawowej przesłanki odpowiedzialności z art. 417¹§2 k.c.

W ocenie Sądu, mając na uwadze przytoczone w pozwie i w dalszych pismach procesowych powoda okoliczności faktyczne, podstawę prawną odpowiedzialności strony pozwanej stanowią przepisy art. 417¹§2 k.p.c. w zw. z art. 424^{1b} k.p.c. (obowiązujące od dnia 25 września 2010 r.) oraz art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy-Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 155, poz. 1037)- dalej ustawa nowelizująca, zgodnie z którym przepis art. 417¹§ 2 k.c. w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą ma zastosowanie do orzeczeń, które uprawomocniły się od dnia 17 października 1997 r.

Według znowelizowanego stanu prawnego właściwym postępowaniem, które zapewnia stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (uzyskanie właściwego prejudykatu warunkującego odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa), jest postępowanie ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ k.p.c. i n.), czy też m.in. orzeczenie Sądu Najwyższego wydane na skutek wniesienia skargi kasacyjnej (art. 424^{1a} § 2 k.p.c). Przepisem szczególnym, który wyłącza konieczność uzyskania prejudykatu stwierdzającego niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia jest właśnie art. 424^{1b} k.p.c., w myśl którego w wypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga kasacyjna nie przysługuje, odszkodowanie z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych. W tym kontekście wskazać należy na dodane w drodze tejże nowelizacji kolejne unormowanie, tj. art. 767⁴§ 3 k.p.c. zgodnie z którym w sprawach egzekucyjnych skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje. Zaakcentować należy, iż ustawa nowelizująca nie zawiera przepisów przejściowych dotyczących skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych orzeczeń wniesionych przed dniem wejścia w życie znowelizowanych przepisów. W związku z powyższym zastosowanie ma generalna zasada dotycząca działania nowych przepisów procesowych, a mianowicie, że należy je stosować od dnia wejścia ich w życie. Regulacje te mają więc zastosowanie - retroaktywnie - do orzeczeń wydanych przed dniem 25 września 2010 r., tj. dniem wejścia w życie znowelizowanych przepisów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2010 r., (...)), a w niniejszej sprawie przedmiotowe orzeczenie zostało właśnie wydane przed tym dniem, bo w dniu 21 kwietnia 2010 r.

Nie ulega wątpliwości, iż postanowienie, co do przybicia na rzecz licytanta, objęte jest regulacją z art. 767⁴§3 k.p.c. Z tego też względu, o ile na skutek wydania prawomocnego orzeczenia w postępowaniu egzekucyjnym została wyrządzona szkoda, strona może dochodzić jej wynagrodzenia bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi (art. 424^{1b} k.p.c.), a więc bezpośrednio przed sądem powszechnym w sprawie o odszkodowanie.

Skoro więc powód zwolniony jest z wymogu uzyskania prejudykatu, rzeczą powoda w niniejszej sprawie było wykazanie trzech przesłanek odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa tj. bezprawności judykacyjnej, szkody oraz normalnego związku przyczynowego między bezprawnością judykacyjną a szkodą. Brak wykazania którejkolwiek z tych przesłanek skutkuje bezzasadnością zgłoszonych roszczeń (także tych dochodzonych w oparciu o przepis o naruszeniu dóbr osobistych).

Podstawową przyczyną oddalenia powództwa jest ocena, że działanie pozwanego Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Lęborku nie było bezprawne.

Zarówno w orzecznictwie jak i w doktrynie ugruntowane jest stanowisko, iż orzeczenie niezgodne z prawem, w rozumieniu art. 417¹ § 2 k.c. to orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Podkreśla się, że niezgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, albowiem tylko w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności.

E. G. (2) niezgodności z prawem postanowienia co do przybicia upatrywał w tym, że zostało ono wydane pomimo dokonania przed przybicciem spłaty wierzyciela.

Stanowiska tego nie można podzielić. Sąd analizując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie dopatrył się bezprawności działania Sądu Rejonowego w Lęborku przy wydawaniu postanowienia z dnia 21 kwietnia 2010 r. w przedmiocie przybicia, w tym by postanowienie to zawierało którąś z wyżej wymienionych wad.

Faktycznie, po licytacji nieruchomości gruntowej powód spłacił wierzyciela/ bez odsetek/, nie mniej, w świetle przepisów regulujących postępowanie egzekucyjne, okoliczność ta, na tym konkretnym etapie egzekucji, nie miała już żadnego znaczenia dla kwestii przybicia, co zostało powodowi wyjaśnione tak w uzasadnieniu kwestionowanego postanowienia Sądu Rejonowego w Lęborku jak i w uzasadnieniu Sądu Okręgowego w Słupsku oddalającego zażalenie powoda na postanowienie co do przybicia.

Po stronie sądu rejonowego nie istniały żadne formalne przeszkody dla wydania orzeczenia o przybicciu. W szczególności nie zachodziła podstawa do zawieszenia tudzież umorzenia egzekucji albowiem do zapłaty długu nie doszło przed, a po zakończeniu przetargu. Stosownie zaś do treści art. 981 k.p.c. końcowym terminem, w którym dłużnik może przez zapłatę długu i kosztów postępowania spowodować umorzenie egzekucji z nieruchomości jest właśnie zamknięcie przetargu. W konsekwencji, tak działaniom Sądu Rejonowego w Lęborku przy wydawaniu postanowienia o przybicciu jak i samemu orzeczeniu nie można przypisać niezgodności z prawem.

Inaczej rzecz by się miała gdyby spłata długu nastąpiła przed zakończeniem przetargu i Sąd pomimo posiadania wiedzy w tym przedmiocie wydał postanowienie co do przybicia. Taka sytuacja nie miała jednak miejsca w okolicznościach niniejszej sprawy.

Ponieważ jak już wyżej wskazano, przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa mają charakter kumulatywny, co oznacza, iż brak chociażby jednej z nich musi skutkować oddaleniem powództwa bezprzedmiotowe było badanie dalszych przesłanek odpowiedzialności pozwanego. Niewykazanie przez powoda w sprawie przesłanki bezprawności pozwalało na uznanie powództwa za bezzasadne także w zakresie odpowiedzialności Skarbu Państwa za naruszenie dóbr osobistych powoda.

Jako podstawy oddalenia powództwa nie mógł Sąd przyjąć podnoszonego przez stronę pozwaną przedawnienia roszczenia. W żadnym bowiem wypadku nie można mówić o przedawnieniu roszczenia o ochronę dóbr osobistych, natomiast co do pozostałych roszczeń, to z uwagi na sytuację procesową powoda i jego problemy związane ze skutkami pożaru w którym utracił cały majątek, zasadnym byłoby nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia na podstawie art. 5 k.c., oczywiście gdyby jego roszczenie było merytorycznie zasadne.

W tym stanie rzeczy Sąd orzekł, jak w pkt. 1 sentencji.

O przyznaniu na rzecz Kancelarii (...) kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu Sąd orzekł w oparciu o treść przepisu § 4 ust. 1 w zw. z § 8 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej radcę prawnego

z urzędu (Dz. U. 2015r., poz. 1805), mającego zastosowanie w niniejszej sprawie na podstawie przepisu przejściowego, tj. § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. 2016, poz. 1715), jako że pozew wniesiony został w dniu 17 października 2016 r. (k.52).

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art. 102 k.p.c. W ocenie Sadu w niniejszej sprawie zaistniała szczególna sytuacja pozwalająca na nie obciążenie powoda kosztami strony przeciwnej. Powód niewątpliwie, na skutek splotu niefortunnych okoliczności, znajduje się w trudnej sytuacji życiowej i finansowej, dlatego też w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy, Sad zdecydował o nieobciążaniu powoda kosztami strony przeciwnej.

Na oryginale właściwy podpis.